

Tisková zpráva

Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2019

- ⊙ Nejnižší tolerance je k lidem drogově závislým, za sousedy by je nechtělo 86 % dotázaných. Dalšími nejčastěji odmítanými jsou lidé závislí na alkoholu a lidé s kriminální minulostí – sousedství s nimi odmítají přibližně tři čtvrtiny dotázaných.
- ⊙ Naopak chudí ani bohatí nejsou nevíтанými sousedy – odmítá je jen necelá desetina dotázaných.
- ⊙ Tři z deseti dotázaných odmítají sousedství s lidmi jiné barvy pleti či s cizinci.
- ⊙ Míra tolerance ke zkoumaným skupinám je v dlouhodobé perspektivě (zjišťujeme ji od roku 2003) víceméně stabilní s výjimkou nárůstu netolerance ke skupinám, které mohou být spojovány s projevy radikálního islamismu v Evropě (cizinci, jiné náboženství, jiná barva pleti), ke kterému došlo v roce 2015.
- ⊙ Oproti prvnímu měření postupně pokleslo odmítání lidí s homosexuální orientací na zhruba polovinu.
- ⊙ Odmítání cizinců, lidí s jinou barvou pleti a odlišného náboženství (a také homosexuálů) se podle očekávání liší podle dosaženého vzdělání, věku či životní úrovně a je rozdílné mezi voliči M. Zemana a J. Drahoše. Nejmladší věková kohorta je výrazně tolerantnější k drogově závislým a alkoholikům.

Zpracoval:
Milan Tuček
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 593

V rámci pravidelného výzkumu Naše společnost jsme v březnu 2019 zjišťovali postoje obyvatel České republiky k různým skupinám obyvatel. Tento vztah jsme zjišťovali otázkou, zda by dotyčný nechtěl mít dané lidi za sousedy.¹

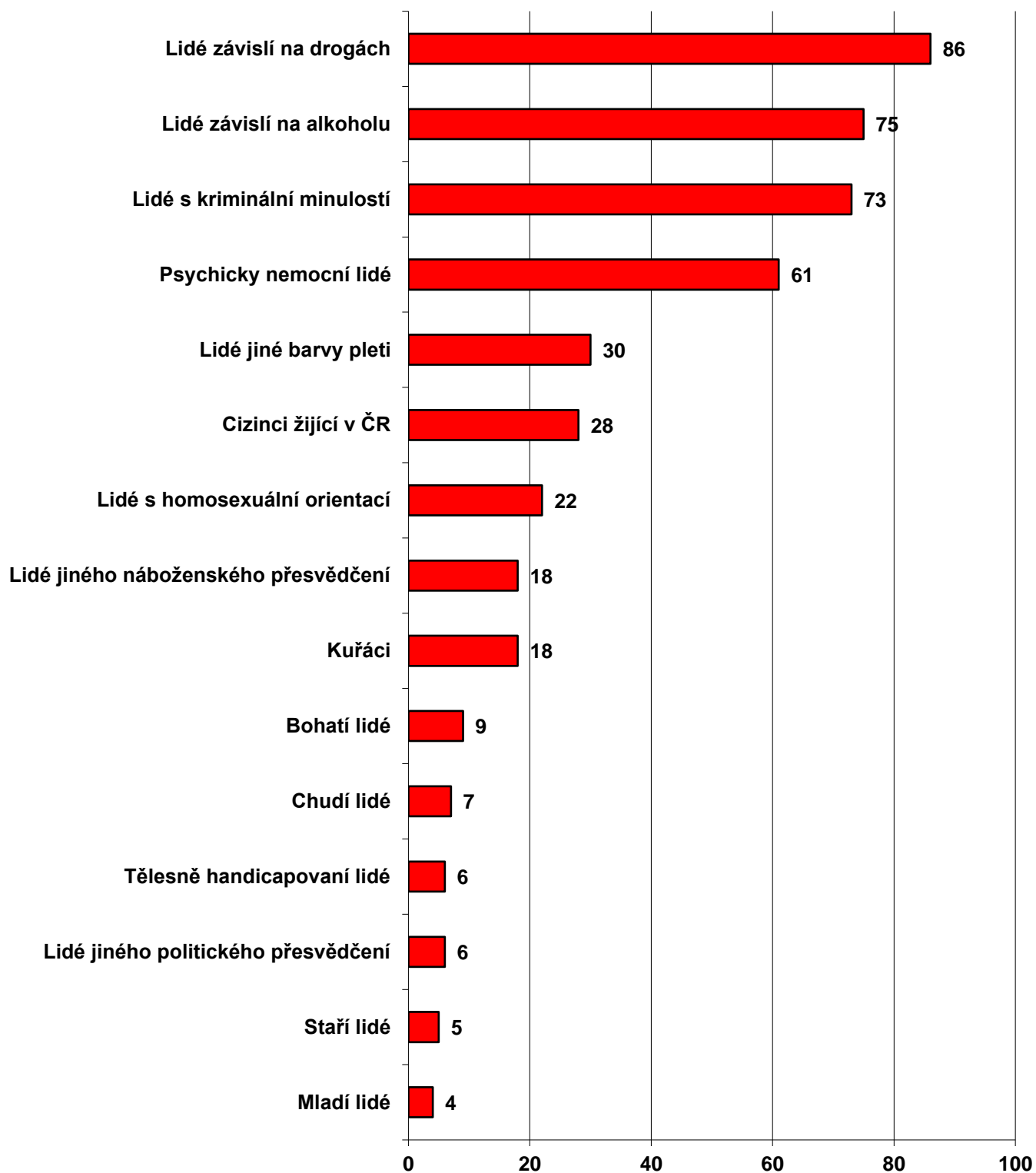
Největší odpor mají občané k lidem závislým na drogách (86 %). S více než desetibodovým odstupem následují alkoholici (75 %) a lidé s kriminální minulostí (73 %). Poslední velký odpor se vztahuje k psychicky nemocným lidem, které by za sousedy nechtělo mít 61 % dotázaných. Ostatní v seznamu uvedené skupiny obyvatel již nejsou odmítány zdaleka v takové míře.

Distanci tří dotázaných z deseti jsme zaznamenali v případě lidí jiné barvy pleti (30 % občanů se vyjádřilo, že by je nechtělo mít za sousedy) a cizinců žijících v ČR (28 %). Kolem pětiny dotázaných se distancuje od lidí s homosexuální orientací (22 %), s jiným náboženským přesvědčením (18 %) a rovněž od kuřáků (18 %). Sousedství s bohatými lidmi odmítá 9 % dotázaných, sousedství s chudými pak 7 %. Vůči ostatním vybraným skupinám obyvatel definovaným tělesným handicapem, věkem (mladí/staří) či politickým přesvědčením je odstup řídkým jevem – odmítá je kolem 5 % dotázaných.

Ve srovnání s minulým šetřením z března 2018 se distance od vybraných skupin statisticky významně nezměnila u žádné z nich s výjimkou homosexuálů, kde došlo k nárůstu o tři procentní body (návrat na úroveň roku 2017).

¹Znění otázky: „Následující otázka se bude týkat lidského soužití. V seznamu, který máte před sebou, jsou vypsány různé skupiny lidí. Můžete prosím vybrat všechny ty, které byste nechtěl mít za sousedy? a) Lidé jiného náboženského přesvědčení, b) lidé jiné barvy pleti, c) tělesně handicapovaní lidé, d) lidé závislí na drogách, e) chudí lidé, f) mladí lidé, g) lidé jiného politického přesvědčení, h) lidé s homosexuální orientací, i) staří lidé, j) lidé s kriminální minulostí, k) psychicky nemocní lidé, l) lidé závislí na alkoholu, m) bohatí lidé, n) kuřáci, o) cizinci žijící v ČR.“

Graf 1. Koho byste nechtěl mít za sousedy? (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 3. 2019, 1096 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 1. Koho byste nechtěl mít za sousedy? – časové srovnání (v %)

	III/03	III/05	III/07	III/09	III/11	III/12	III/14	II/15	III/16	III/17	III/18	III/19
Lidé závislí na drogách	85	87	87	85	89	86	89	91	88	89	87	86
Lidé závislí na alkoholu	-	-	81	78	79	78	78	78	74	77	73	75
Lidé s kriminální minulostí	78	77	77	79	80	74	81	76	74	74	72	73
Psychicky nemocní lidé	-	-	51	53	63	63	67	70	68	68	61	61
Lidé jiné barvy pleti	24	22	24	25	32	31	38	38	36	37	31	30
Cizinci žijící v ČR	31	21	-	22	25	23	25	31	33	32	29	28
Lidé s homosexuální orientací	42	34	29	27	26	23	25	23	21	23	19	22
Lidé jiného náboženského přesvědčení	8	7	6	6	11	9	11	20	23	19	18	18
Kuřáci	-	-	19	16	17	16	18	18	17	18	17	18
Bohatí lidé	16	16	10	12	13	12	13	10	10	11	10	9
Chudí lidé	7	8	6	6	9	8	10	6	7	7	7	7
Tělesně handicapovaní lidé	-	-	4	6	7	8	7	6	7	7	7	6
Lidé jiného politického přesvědčení	6	4	4	3	6	5	4	4	5	5	5	6
Staří lidé	6	3	3	4	5	7	6	5	4	5	4	5
Mladí lidé	8	9	4	3	5	5	6	5	4	5	5	4

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Rozdíly ve společenském odstupu vůči různým skupinám jsou podmíněny věkem, vzděláním a životní úrovní. U skupin, které jsou velkou většinou odmítány, či které jsou odmítány zanedbatelným procentem dotázaných, jsou rozdíly podle sociodemografik na úrovni několika procent a dá se říci, že česká veřejnost je v jejich hodnocení názorově homogenní. Významnější rozdíly se objevují u skupin, kde je situace nejednoznačná. Zde jsme zjistili:

- Dotázání s nízkou životní úrovní nechtějí mít za sousedy cizince (40 % oproti 22 % mezi dotázanými s vysokou životní úrovní), lidi s jinou barvou pleti (41 % oproti 25 %), jiného náboženského přesvědčení (31 % oproti 14 %) a psychicky nemocné (75 % oproti 57 %); pro zajímavost uvádíme i bohaté (14 % oproti 6 %) a také kuřáky u kterých se objevil opačný vztah (8 % oproti 20 %).

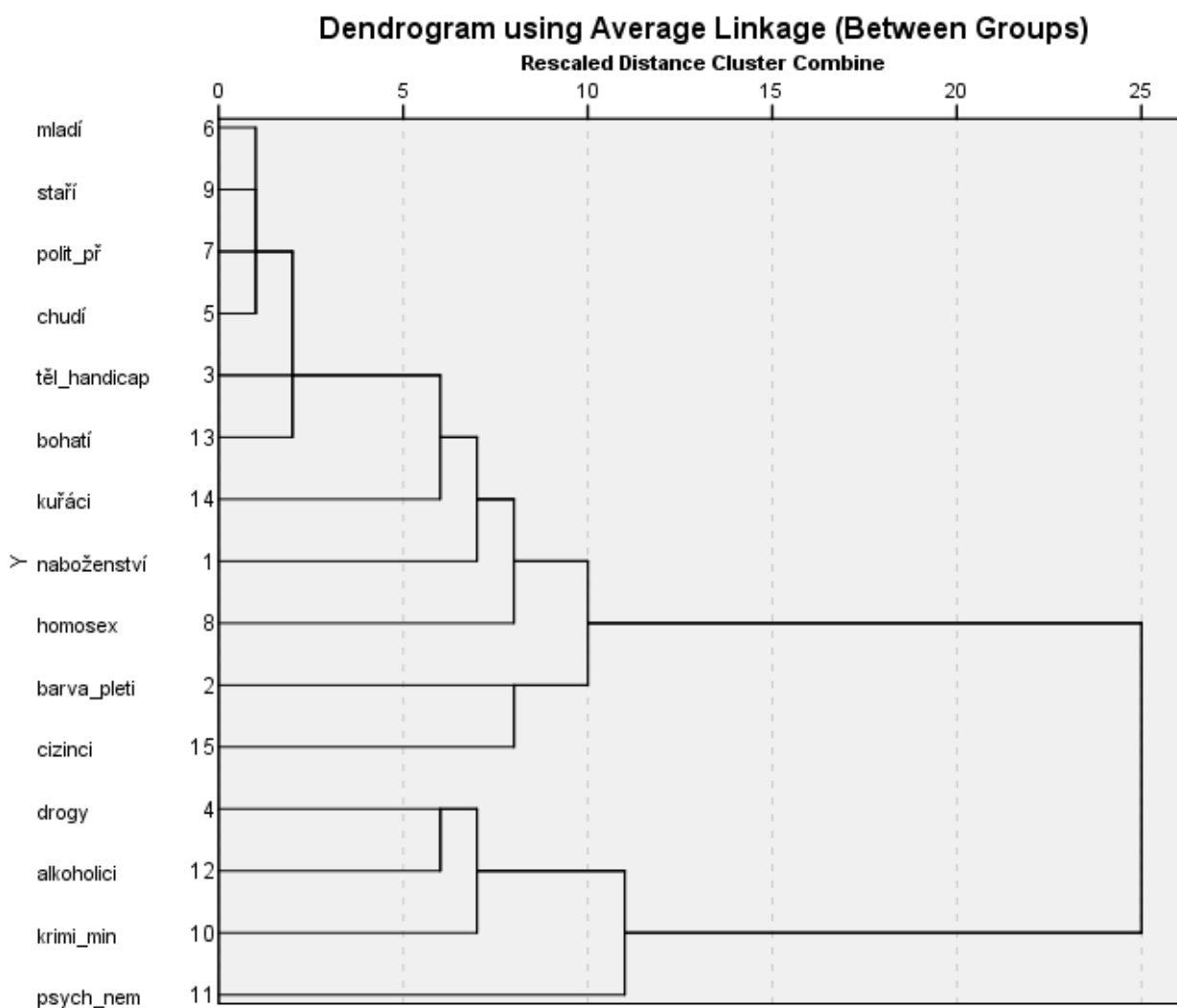
- Podobnou rozdílnost v toleranci jsme zjistili mezi voliči M. Zemana a J. Drahoše s tím, že ti, co nešli k volbám, jsou názorově podobní voličům M. Zemana. Dotázání, kteří volili M. Zemana, nechtějí mít ve vyšší míře za sousedy cizince (31 % oproti 21 % mezi dotázanými, kteří volili J. Drahoše), homosexuály (29 % oproti 13 %) a lidi s jinou barvou pleti (34 % oproti 24 %).

- Z hlediska věku jsme zjistili významné rozdíly u sousedů jiné barvy pleti (kohorta 60+ je odmítá z 37 %, mladí ve věku 15-19 ve 26 %) a podobně u sousedů cizinců (nejstarší generace 60+ je odmítá ve 29 % odpovědí, nejmladší ve 22 % odpovědí). Nejmladší věková kategorie je významně tolerantnější k drogově závislým (70 % ku 91% mezi 60+), k alkoholikům (62 % ku 77 %) a k lidem s kriminální minulostí (60 % ku 79 %). K rozdílu podle věku je třeba doplnit, že věková kohorta 20 až 29 let se sice od starších kohort také odlišuje, ale zdaleka ne tak výrazně.

- Dosažené vzdělání diferencuje v názorech na sousedství u barvy pleti (jako sousedy je odmítá 33 % dotázaných s vyučením, 24 % s vysokoškolským vzděláním). Podobný rozdíl názorů je i na sousedy cizince. Rozdíl je i v toleranci k homosexuálům: odmítá je 23 % dotázaných s vyučením a 13 % s vysokoškolským vzděláním.

Vzhledem k tomu, jak vysoký podíl respondentů odmítá sousedské soužití s lidmi s kriminální minulostí či s drogovou závislostí, nepřekvapí, že jen 5 % dotázaných nevybralo žádnou skupinu, 1-3 skupiny uvedlo 30 % dotázaných, avšak více než 5 skupin (z 15) vybralo jen necelých 30 % dotázaných, 10 a více skupin pak 2 % dotázaných.

Na závěr jsme využili metodu klastrování (na zjišťované položky), která odhaluje jejich podobnost. Výsledný graf potvrzuje zjištěné procentní rozdíly a logickou provázanost postojů k dotazovaným skupinám. (Cizinci jsou navázáni na odlišnou barvu pleti, odlišné náboženství je v tomto smyslu samostatné, podobně i homosexualita, drogy jsou provázány s alkoholismem a kriminalitou.)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 3. 2019, 1096 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. - 13. 3. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1096</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>226</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.19</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ov190410</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>10. dubna 2019</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

|